

Beoordeling beschermde soorten Uitbereiding camping De Ronde Enspijk

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

E.W. Waardenburg
H.W. Waardenburg

Beoordeling beschermde soorten uitbereiding camping De Ronde
Enspijk

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet

E.W. Waardenburg
H.W. Waardenburg

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

opdrachtgever: De Ronde

1 juli 2004
rapport nr. 04-256

Status uitgave:	concept
Rapport nr.:	04-256
Datum uitgave:	1juli 2004
Titel:	Beoordeling beschermde soorten uitbereiding camping De Ronde Enspijk
Subtitel:	Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet
Samensteller:	E.W. Waardenburg
Samenstellers:	H.W. Waardenburg
Aantal pagina's inclusief bijlagen:	PM
Project nr.:	04-256
Projectleider:	J.M. Reitsma
Naam en adres opdrachtgever:	De Ronde Panweg 1 4157 PB Enspijk
Referentie opdrachtgever:	brief 1 juni 2004
Akkoord voor uitgave:	Directeur Bureau Waardenburg bv drs. A.J.M. Meijer
Paraaf:	

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / De Ronde

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2000 / ISO 9001:2000.

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

De Rotonde is voornemens om een uitbereiding te realiseren van de bestaande camping te Enspijk.

Ten behoeve van de voorgenomen ingreep zal rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Indien beschermde soorten binnen het plangebied voorkomen, zal voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van de ingreep ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd.

De Rotonde heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een *quick scan* in het kader van de Flora- en faunawet uit te voeren.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

J.M. Reitsma	Projectleiding
E.W. Waardenburg	Veldwerk, rapportage
H.W. Waardenburg	Veldwerk

Vanuit de Rotonde werd de opdracht begeleid door de heer G. Boskaljon.

Inhoud

Voorwoord.....	3
Inhoud	5
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Aanpak <i>quick scan</i>	7
1.3 Het plangebied	8
1.4 Voorgenomen ingreep	11
2 Wettelijk kader	13
2.1 Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.....	13
2.2 Flora- en faunawet	14
2.3 Natuurbeschermingswet.....	15
2.4 Ruimtelijke ingrepen en soortbescherming	15
3 Resultaten	17
3.1 Bronnenonderzoek	17
3.2 Veldonderzoek.....	18
3.3 Effecten van de ingreep	20
4 Aan te vragen ontheffingen en aanbevelingen	23
4.1 Conclusies.....	23
4.2 Aanvraag ontheffing ex artikel 75 Flora- en faunawet.....	24
4.3 Aanbevelingen.....	25
5 Literatuur	27

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Ten behoeve van de voorgenomen uitbereiding camping De Ronde te Enspijk zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van in het kader van de Flora- en faunawet beschermde soorten. Indien beschermde soorten binnen het plangebied voorkomen, zal voor het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van de ingreep ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een *quick scan* in het kader van de Flora- en faunawet. Deze resultaten kunnen dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex artikel 75 in het kader van de Flora- en faunawet.

Het betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied en de directe omgeving. Daarnaast zijn de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten beoordeeld. De *quick scan* vindt plaats op grond van bronnenonderzoek en een terreinbezoek. De *quick scan* is een momentopname op basis van *best professional judgement* en kan geen uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten.

De *quick scan* betreft geen veldinventarisatie. Een veldinventarisatie omvat meerdere opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

1.2 Aanpak *quick scan*

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, is het Natuurloket op internet (www.natuurloket.nl) bezocht en zijn diverse verspreidingsatlassen van relevante soortengroepen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

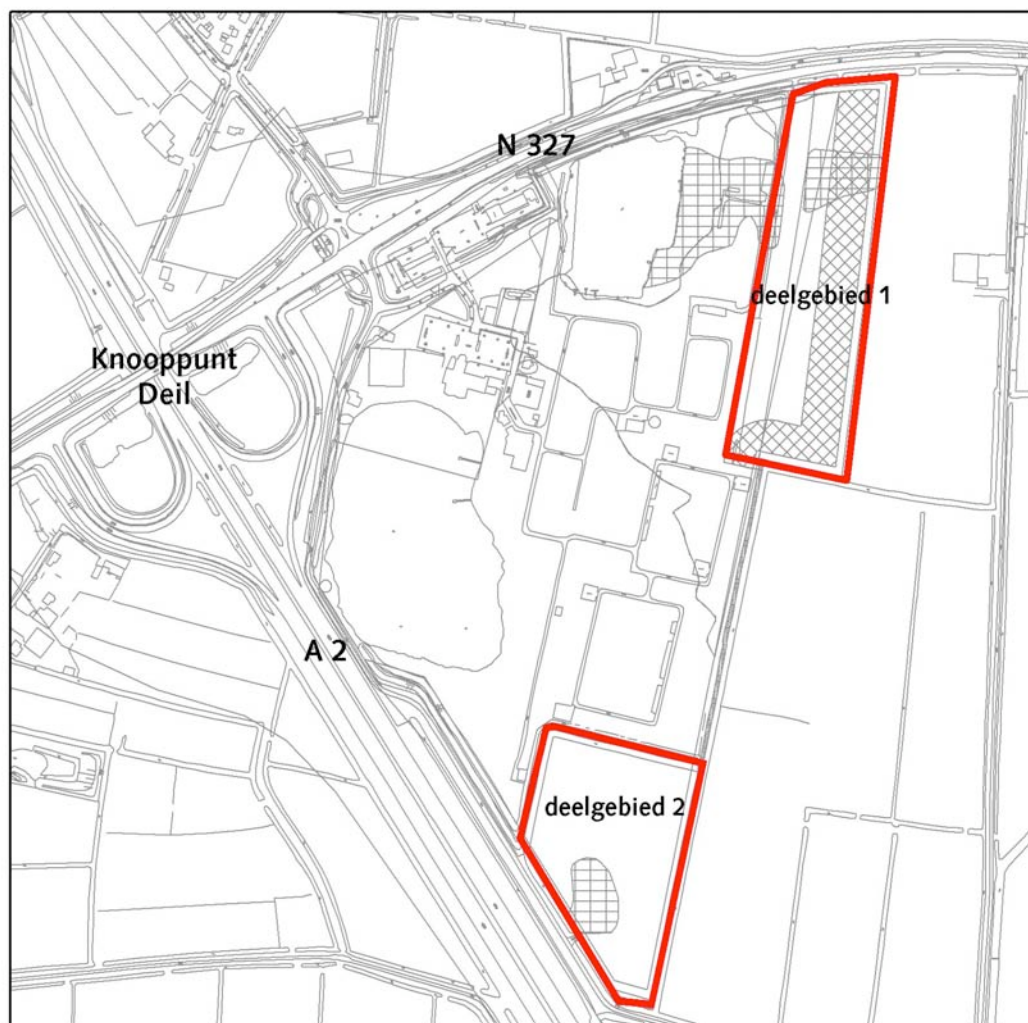
Terreinbezoek

Het plangebied is op 15 juni 2004 bezocht. Tijdens dit terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor alle in de regio voorkomende beschermde soorten.

1.3 Het plangebied

Recreatieoord De Ronde ligt ten zuiden van het dorp Enspijk, behorende tot de gemeente Geldermalsen. De onderzoekslocatie bevindt zich in de oksel van het kruispunt A2 met de provinciale weg N327. De omgeving van het onderzoeksgebied kenmerkt zich vooral door landbouwgebied met overwegend grasland en fruitteelt.

Het plangebied bestaat uit twee gedeelten. Het eerste gedeelte ligt direct aangesloten ten oosten van het reeds bestaande recreatieoord en het tweede gedeelte ligt, eveneens aangesloten, ten zuiden van het recreatieoord (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied.

Deelgebied 1 wordt begrensd door in het noorden de N327, in het westen de A2, in het oosten fruitteelt en in het zuiden akkerland. In het zuiden ligt tussen het plangebied en het aangrenzende akkerland een stromende weterring met een kort doodlopend gedeelte. Het water is ongeveer drie meter breed en 50 centimeter diep. Ten noorden van het onderzoeksgebied ligt tussen het plangebied en de N327 een sloot met een breedte van 2 meter. In het westen ligt tussen het plangebied en het bestaande recreatieoord een ongeveer 20 jaar oude dichte bomenhaag van gemiddeld 5 meter breed (zie figuur 1.2). In deze bomenhaag liggen in lengterichting over een afstand van 250 meter twee ruggen met beide een hoogte van gemiddeld 2 meter. Het huidige landgebruik van de her in te richten locatie bestaat uit maïsteelt. Het gebied bestaat uit een strook met een lengte van 440 meter en een breedte van 110 meter. Het oppervlak bedraagt iets minder dan 4 hectare.

Figuur 1.2: Westgrens van deelgebied 1

Het tweede gedeelte is eveneens in gebruik voor maïsteelt en wordt geheel omringd door watergangen. In het oosten ligt de eerder genoemde wetering met aan de overzijde weiland. In het zuiden en een gedeelte van de oostzijde wordt het onderzoeksgebied begrensd door de Panweg en hiernaast, gescheiden door een sloot, de A2. In het noorden ligt aan de overzijde van de sloot het bestaande recreatieoord, met tussen de sloot en de huidige camping een 5 meter brede bomenhaag (zie figuur 1.3). De bomenhaag is over de gehele lengte aangelegd op een 3 meter hoge rug. Het water aan de west en noordkant van het onderzoeksgebied is stilstaand en in grote delen staat een dichte rietbegroeiing. Flap bedekt ongeveer 50% van het oppervlak en vrijwel de gehele bodem.

Het totale oppervlak van het her in te richten gedeelte is ongeveer 3 hectare.

Figuur 1.3: De noordzijde van deelgebied 2 met te dempen sloot en te verwijderen haag.

1.4 Voorgenomen ingreep

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de voorgenomen ingreep. Ten tijden van het veldbezoek kon er nog niet in detail worden ingegaan op de voorgenomen veranderingen. Het nieuw aan de camping toegevoegde gebied zal dienen als voorbereiding van de camping en een hiermee vergelijkbaar uiterlijk krijgen.

De bomenhagen die als begrenzing van het gebied dienen zullen worden verwijderd. Na realisatie van de uitbreiding zullen op de nieuwe grenzen soortgelijke hagen worden aangeplant.

De Rotonde streeft uit veiligheidsoverwegingen naar zo min mogelijk open water op het campingterrein. Volgens de huidige plannen zal de watergang ten noorden van deelgebied 2 worden gedempt.

2 Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen beschreven.

De bescherming van natuur in Nederland vindt plaats door Europese en nationale wetgeving. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen soortbescherming en gebiedbescherming. De soort- en gebiedbescherming staan geheel los van elkaar en hebben ieder hun eigen werking.

In de *quick scan* staat de soortbescherming centraal. De gebiedbescherming wordt alleen benoemd voorzover deze relevant is voor de beschermde soorten.

2.1 Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn maken deel uit van de Europese regelgeving en zijn van kracht in alle Europese lidstaten. Beide kennen een gebiedbeschermings- en een soortenbeschermingscomponent. Het aspect soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn is in de Flora- en faunawet opgenomen. Om de gebiedbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet te verankeren is een wijziging van deze wet in voorbereiding.

De Vogelrichtlijn (1979) heeft als doel de bescherming van alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden binnen het grondgebied van de Europese Unie. In Nederland zijn gebieden *aangewezen* als Speciale Beschermingszones (Vogelrichtlijn-gebieden).

De Habitatrichtlijn (1992) heeft als doel het behoud van de totale biologische diversiteit van natuurlijk en halfnatuurlijk habitat en wilde flora en fauna (behalve vogels) op het grondgebied van de Europese Unie. In dit kader zijn in Nederland aan de Europese Commissie gebieden *aangemeld* als kandidaat Speciale Beschermingszones (Habitatrichtlijngebieden). Met ingang van 8 juli 2003 is de Europese Commissie akkoord gegaan met deze aangemelde gebieden en hebben zij de status van Speciale Beschermingszone.

Bij ruimtelijke ingrepen is de bescherming van soorten in het kader van de Habitatrichtlijn alleen van toepassing indien soorten, vermeld op de Habitatrichtlijn Bijlage IV, binnen het plangebied aanwezig zijn. Op alle overige aanwezige soorten is de bescherming in het kader van de Flora- en faunawet van toepassing.

De bescherming van gebieden in het kader van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn is van toepassing indien de ruimtelijke ingreep plaatsvindt binnen of in de directe omgeving van een aangewezen Vogelrichtlijngebied of Habitatrichtlijngebied.

2.2 Flora- en faunawet

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en faunawet geregeld. Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet hanteert daarbij het 'nee, tenzij principe'. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn. Alleen onder strikte voorwaarden zijn afwijkingen van de verbodsbepalingen mogelijk. Hiertoe zal een ontheffing ex. artikel 75 vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (ontheffing voor ruimtelijke ingreep) moeten worden aangevraagd.

Reparatiewet

Om te voorkomen dat zeer algemeen voorkomende soorten, die in het kader van de Flora- en faunawet beschermd zijn, bij ruimtelijke ingrepen aanleiding zijn voor uitgebreide vergunningsprocedures, is voor de Flora- en faunawet aanvullende wetgeving voorgesteld

In de *quick scan* wordt, vooruitlopend op de vaststelling, deze wetgeving toegepast. Bij het beoordelen van aanvragen voor een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. Inheemse vogels alsmede planten- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (cf. art. 75).
Inheemse vogels: dwingende redenen van groot openbaar belang kunnen geen grond zijn voor het verlenen van een ontheffing. De Vogelrichtlijn staat dat niet toe.
Planten- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten: ontheffing kan alleen worden verleend indien geen andere bevredigende oplossing voorhanden is en wanneer sprake is van een dwingende reden van openbaar belang (dit zijn: volksgezondheid, veiligheid, milieu en dwingende redenen van sociaal economische aard). Tevens mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Een compensatieplan kan daarom vereist zijn.
2. Minder algemene soorten die niet onder punt 1 zijn genoemd. Ontheffing kan worden verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Vooral beschermde soorten die vermeld zijn op de verschillende Rode Lijsten (en dus op één of andere manier 'gevoelig', 'kwetsbaar' of 'bedreigd' zijn) vallen onder deze groep.
3. Meer algemene soorten waarvoor zonder verdere toetsing aan de hand van de bovenstaande criteria ontheffing kan worden verleend voor verjagen, verontrusten, verstoren en onopzettelijk doden.

Soorten uit categorie 1 en 2 gelden tezamen als zogenaamde 'strikt' beschermde soorten, soorten uit categorie 3 gelden als 'niet strikt' beschermde soorten.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, onwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren.

Het met het oog van bovenstaande doelen opsporen van dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren.

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen van dieren;

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren.

2.3 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland. In de vigerende wet zijn twee categorieën beschermde gebieden te onderscheiden: beschermde natuurmonumenten (particulier eigendom) en staatsnatuurmonumenten (staatseigendom). Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. In de nabije toekomst zal de bescherming van Speciale Beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet worden verankerd; een wetswijziging is in voorbereiding.

2.4 Ruimtelijke ingrepen en soortbescherming

Bij ruimtelijke ingrepen is soortbescherming van toepassing op de huidige aanwezige soorten in het plangebied of in de directe omgeving.

Indien het zogenaamde 'niet strikt' beschermde soorten betreft is bescherming in het kader van de Flora- en faunawet van toepassing. Ontheffing is mogelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. De resultaten van een *quick scan* kunnen een ontheffingsaanvraag onderbouwen.

Indien het zogenaamde 'strikt' beschermde soorten betreft (beschermde Rode lijst soorten en Habitatrichtlijn IV-soorten) is bescherming in het kader van de Habitatrichtlijn en/of Flora- en faunawet van toepassing. Ontheffing is alleen mogelijk op basis van een beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet of Habitatrichtlijn. Hiertoe kan een aanvullend Project- en compensatieplan noodzakelijk zijn om de effecten van de ingreep in detail te beschrijven en mitigerende en compenserende maatregelen uit te werken.

3 Resultaten

3.1 Bronnenonderzoek

Beschermde gebieden

Het plangebied uitbereiding camping De Ronde is of maakt geen deel uit van een Speciale Beschermingszone. In de omgeving liggen geen Speciale Beschermingszones die zijn aangewezen of aangemeld in het kader van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn noch beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet of andere gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur.

Beschermde soorten in de regio

Het plangebied uitbereiding camping De Ronde ligt in kilometerhokken x: 143 / y: 431 en x: 143 / y: 432. Een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten geeft het Natuurloket (www.natuurloket.nl). Het plangebied beslaat met een oppervlak van 7 ha. 3,5 % van de kilometerhokken waarvan brongegevens beschikbaar zijn.

Het Natuurloket geeft aan dat het voorkomen van vogels redelijk tot goed is onderzocht. Voor de kilometerhokken waarin het plangebied ligt wordt het voorkomen van 25 beschermde watervogelsoorten en 41 beschermde broedvogelsoorten vermeld. Eén broedvogelsoort komt voor op de rode lijst.

Van de flora en overige fauna is geen enkele groep goed onderzocht. Uit de kilometerhokken is uitsluitend één door de Flora- en faunawet beschermde plantensoort en één Rode lijstsoort bekend.

Van der Meijden (1999) meldt uit het uurhok (5 x 5 km) waarin het studiegebied is gelegen het voorkomen van 4 beschermde plantensoorten: zwanenbloem (zeer algemeen), gewone dotterbloem (zeer algemeen), rietorchis (algemeen) en grote keverorchis (algemeen).

Van de relevante faunagroepen worden (met uitzondering van vogels) de volgende beschermde soorten uit de omgeving van het studiegebied (5 x 5 km) gemeld: kleine modderkruiper, grote modderkruiper, bittervoorn, kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad, rugstreeppad, bruine kikker, heikikker, meerkikker, middelste groene kikker, egel, (gewone) bosspitsmuis, mol, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, vos, hermelijn, wezel, bunzing, ree, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, woelrat, dwergmuis, bosmuis, haas en konijn (meer dan 15 referenties; zie literatuurlijst).

Representativiteit brongegevens

Aangezien het plangebied slechts een klein deel van de betreffende kilometerhokken omvat en volgens het Natuurloket binnen deze kilometerhokken enkel de aanwezigheid van vogelsoorten goed is onderzocht, zijn geen basisgegevens opgevraagd. De gegevens uit de verschillende verspreidingsatlassen geven een goede indicatie van soorten die in de omgeving voorkomen. Uit beoordeling van het habitat ter plaatse kan afgeleid worden in hoeverre de genoemde soorten binnen het plangebied voor kunnen komen.

3.2 Veldonderzoek

Flora

Het landgebruik van het gehele plangebied bestaat momenteel uit maïsteelt. Langs de slootkanten ligt een 1 meter brede strook met een ruig karakter. De rest wordt omzoomd door een bomenhaag van ongeveer vijftien jaar oud met hier en daar ruige gedeelten.

In de strook langs de slootkanten zijn waargenomen: brandnetel, berenklauw, koolzaad, gewone braam, kleeftkruid, fluitekruid, akkerwinde, melkdistel, speerdistel, akkerdistel, gele iris, waterpeper, zegge, wikke, schapezuring, ridderzuring, valeriaan, zilverschoon, reigersbek en verschillende grassoorten. Langs de sloot aan de noordkant van het eerste gedeelte komen voornamelijk pionierssoorten voor als: kamille, koolzaad en klaproos.

De vegetatie in het water bestaat uit: brede waterpest, liesgras, riet, darmwier, fonteinkruid en flap.

De bomenhagen bestaan uit: es, wilg, berk, fluweelboom, iep, esdoorn, els, vlierbes, meidoorn, sleedoorn, kornoelje en enkele prunussoorten. De ruige gedeelten langs de haag bestaan uit soorten als: braam, brandnetel, kattenstaart, groothoefblad, koolzaad en klaproos.

Er zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. De aanwezige sloten en hun oevers vormen geschikt habitat voor de zwanenbloem en gewone dotterbloem, maar ondanks gericht zoekwerk zijn van deze soorten geen exemplaren aangetroffen.

Het voorkomen van orchissen is gezien het voedselrijke karakter van het gebied (veel brandnetel en liesgras) niet waarschijnlijk.

Op grond van aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken, worden geen beschermde soorten verwacht in het plangebied.

Zoogdieren

In het plangebied zijn holen van muizen en spitsmuizen aangetroffen op maïsakkers in ruigten en bosjes. Tijdens het veldbezoek is een dood exemplaar van de bosspitsmuis aangetroffen. Verder kunnen rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis en bosmuis in het plangebied voorkomen. Deze soorten zijn bekend van de regio. Dwergmuizen zijn op grond van de aanwezige vegetaties en terreinkenmerken niet te verwachten.

Het terrein is verder geschikt als onderdeel van het leefgebied van ree, haas, konijn, mol, vos, egel, hermelijn, wezel en bunzing. Tijdens het veldbezoek is een konijn waargenomen en op verscheidene plekken komen molshopen voor. Geschikte verblijfplaatsen van vos, bunzing of hermelijn zijn niet aangetroffen. Van de andere in paragraaf 3.1 genoemde zoogdiersoorten zijn, hoewel ze bekend zijn uit de regio, in het plangebied geen sporen of verblijfplaatsen aangetroffen.

De oeverzones van sloten vormen een geschikt habitat voor de woelrat.

Door het ontbreken van oude bomen en gebouwen op het terrein komen geen vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied voor. De aanwezige bomenhagen zijn echter geschikt als foerageer- en migratieroute voor vleermuizen in de regio.

Amfibieën en vissen

Tijdens het veldbezoek zijn kleine watersalamander, gewone pad en middelste groene kikker in het plangebied waargenomen. De wateren aan de randen van het onderzoeksgebied zijn tevens geschikt voor bruine kikker en meerkikker. Voor de genoemde amfibieën vormen de ruige delen geschikt landbiotoop. Voor de rugstreeppad, die ook in de regio voorkomt, zijn geen geschikte wateren aanwezig. De omringende sloten zijn relatief breed en bevatten vis. Ondiepe waterzones ontbreken. De aanwezigheid van veel vis en het ontbreken een rijke watervegetatie maakt de wateren tevens ongeschikt voor kamsalamander en heikikker.

Van de beschermde vissen zijn kleine modderkruiper en bittervoorn algemeen aangetroffen. Het voorkomen van grote modderkruiper is gezien de aanwezige watervegetatie niet te verwachten (weinig divers en gedomineerd door flap).

Reptielen

Uit het plangebied en de omliggende regio zijn geen reptielen bekend (Bergmans & Zuiderwijk, 1986). Op grond van hun landelijke verspreiding worden geen reptielen verwacht binnen het plangebied.

Vogels

Tijdens het veldbezoek op 15 juni 2004 zijn in en om de bomenhagen een verscheidenheid aan struweelbroeders waargenomen. Het betreft vooral landelijk algemene soorten van bosjes en boerenerven. Het aan het onderzoeksgebied grenzende bouwland lijkt geschikt voor grondbroeders als kievit en scholekster. Tijdens het bezoek zijn een enkele alarmerende scholeksters waargenomen.

Overige beschermde soorten

Op grond van hun landelijke verspreiding en de aanwezige terreinkenmerken worden binnen het plangebied geen beschermde soorten vlinders, libellen en andere ongewervelde verwacht.

3.3 Effecten van de ingreep

Flora

In het plangebied zijn geen beschermde soorten aangetroffen. De zwanenbloem komt mogelijk incidenteel voor langs de slootoevers. In de regio is het een algemeen voorkomende soort. De voorgenomen ingreep zal derhalve geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van de zwanenbloem in de regio.

Zoogdieren

De voorgenomen ingreep zal leiden tot tijdelijk verlies aan habitat van een aantal algemeen voorkomende soorten zoogdieren. Bij de toekomstige inrichting van het plangebied is rekening gehouden met de inrichtingseisen van zoogdieren. De voorgenomen ingreep zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van zoogdieren in en om recreatieoord De Ronde. Na beperkte tijd zullen de nieuw aangelegde hagen opnieuw door zoogdieren worden gekoloniseerd. De totale lengte aan haag zal na realisatie van de uitbereiding groter zijn dan in de huidige situatie.

Amfibieën en vissen

De voorgenomen ingreep zal leiden tot verlies aan voortplantingswater van amfibieën en leefgebied van vissen in recreatieoord De Ronde. Het betreft soorten die in de regio algemeen voorkomen, te weten: gewone pad, bruine kikker, middelste groene kikker, meerkikker, kleine watersalamander, kleine modderkruiper en bittervoorn. De voorgenomen ingreep zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van amfibieën in de regio.

Vogels

De voorgenomen ingreep zal leiden tot een lokaal verlies aan biotoop voor algemene soorten broedvogels van bosjes en boerenerven. Na realisatie van de nieuwe hagen ontstaat nieuw broedbiotoop voor struweelbroeders. De voorgenomen ruimtelijke ingreep zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van populaties in de regio.

Overige groepen

Voor andere beschermde soorten heeft het onderzoeksgebied geen betekenis. Er zijn derhalve geen effecten op deze soorten te verwachten. (Bruyne, 2002; Gittenberger *et al.*, 1984 en 1998; Huijbregts, 2003; Janssen, 2003; Kalkman *et al.*, 2003; Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2002; Niewold, 2002; Tax, 1989).

4 Aan te vragen ontheffingen en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Te verwachten effecten van de ingreep

- De voorgenomen ingreep zal geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van beschermde planten.
- De voorgenomen ingreep zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van zoogdieren.
- De voorgenomen ingreep zal naar verwachting geen negatief effect hebben op de duurzame instandhouding van amfibieën en vissen.
- De voorgenomen ingreep zal leiden tot een lokaal en tijdelijk verlies aan biotoop voor struweelbroedende vogels.

Overtreding verbodsbepalingen Flora- en faunawet

- Werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep zullen leiden tot beschadiging of vernietiging van vaste verblijfplaatsen van kleine modderkruiper, bittervoorn, kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker, meerkikker, middelste groene kikker, egel, (gewone) bosspitsmuis, mol, vos, hermelijn, wezel, bunzing, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, woelrat, bosmuis, haas en konijn.

De bovenstaande verbodsbepalingen zijn van belang in het kader van een ontheffingsaanvraag ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep dient verder rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van broedvogels. Broedvogels vallen buiten het kader van de ontheffingsaanvraag.

4.2 Aanvraag ontheffing ex artikel 75 Flora- en faunawet

In het plangebied komt naar verwachting een aantal beschermde soorten voor. Het betreft algemeen voorkomende soorten. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden in het kader van de ingreep zal voor de onderstaande soorten ontheffing moeten worden aangevraagd ex artikel 75 van de Flora- en faunawet:

Soort	Verbodsbepaling	maatregel
mol (<i>Talpa europaea</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
egel (<i>Erinaceus europaeus</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	verplaatsen indien aangetroffen
gewone bosspitsmuis (<i>Sorex araneus</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
huisspitsmuis (<i>Crocidura russula</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
rosse woelmuis (<i>Clethrionomys glareolus</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
aardmuis (<i>Microtus agrestis</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
bosmuis (<i>Apodemus sylvaticus</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
woelrat (<i>Arvicola terrestris</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
veldmuis (<i>Microtus arvalis</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)	art. 11: beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
wezel (<i>Mustela nivalis</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, beschadigen en vernielen van holen	geen specifieke maatregelen
kleine watersalamander (<i>Triturus vulgaris</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen
gewone pad (<i>Bufo bufo</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen
middelste groene kikker (<i>Rana klepton esculenta</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen
meerkikker (<i>Rana ridibunda</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen
bruine kikker (<i>Rana temporaria</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen
kleine modderkruiper (<i>Cobitis taenia</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen
bittervoorn (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	art. 10 en 11: verontrusten, vernielen van verblijf en voortplantingsplaatsen	verplaatsen indien aangetroffen

Nader onderzoek

Op grond van de resultaten van het veldbezoek wordt een aanvullende inventarisatie naar het voorkomen van overige beschermde soorten planten en dieren niet noodzakelijk geacht.

Geen ontheffing

Met betrekking tot de genoemde beschermde soorten ree en haas worden geen verbodsbepalingen overtreden.

4.3 Aanbevelingen

broedvogels

Door verwijderen van opgaande beplanting bij uitbereiding De Ronde kan verstoring van broedvogels optreden. Alle werkzaamheden die betrekking hebben op het verwijderen van vegetatie zal buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden. Dit seizoen loopt van half maart tot eind juli.

zoogdieren

Om in de toekomst te voorzien in een geschikt leefmilieu voor verscheidene zoogdieren is het aan te bevelen de toekomstige hagen eenzelfde karakter te geven als de bestaande hagen. Dit betekent dat de in de haag aanwezige ruggen ook in de nieuwe situatie dienen te worden aangelegd.

Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen wordt aanbevolen om het terrein voor het grootschalig verwijderen van de ruige begroeiing te controleren op eventueel aanwezige egels. Indien deze dieren worden aangetroffen, kunnen ze worden weggevangen en verplaatst naar geschikt biotoop in de nabije omgeving. Voor het verplaatsen van egels is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Vissen en amfibieën

Aanbevolen wordt om aansluitend op de bestaande watergang rondom het plangebied nieuw water te realiseren waarbij rekening is gehouden met de biotoopeisen van amfibieën.

Het (gedeeltelijk) dempen van sloten wordt bij voorkeur in het najaar (na het voortplantingsseizoen) uitgevoerd. De sloot wordt, indien nodig, afgedamd en op één plaats verdiept. De waterstand wordt vervolgens verlaagd tot enkele centimeters diep. Eventueel aanwezige vissen zullen zich in het diepe deel verzamelen, en nog in het water aanwezige amfibieën zullen het droogvallende water op eigen kracht verlaten. Vissen en eventueel achtergebleven amfibieën worden gevangen en overgebracht naar geschikt water in de nabije omgeving. De sloot wordt kort na het droogvallen en leegvissen gedempt.

Gezien de kwetsbaarheid van (larven van) amfibieën wordt aanbevolen de werkzaamheden aan de oeverzone van waterpartijen eveneens buiten het voortplantingsseizoen van amfibieën uit te voeren. Het voortplantingsseizoen omvat de periode van 1 maart tot en met 30 september.

Overige soorten

Voor andere soorten worden geen specifieke maatregelen aanbevolen. De meeste in op het terrein algemeen voorkomende dieren zullen wegtrekken naar geschikt terrein in de omgeving. Het wegvangen en verplaatsen van muizen wordt niet aanbevolen. Deze dieren zijn zeer stressgevoelig, een belangrijk deel van de dieren zal naar verwachting de translocatie niet overleven.

5 Literatuur

- Bergmans, W. & A. Zuiderwijk, 1986. Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen. Uitgave nr. 39, KNNV, Hoogwoud.
- Bink, F.A., 1992. Ecologische atlas van de dagvlinders van Noordwest-Europa. Schuyt & Co i.s.m. het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten en de Unie van Provinciale Landschappen.
- Bogaerts, S., 2003. Waarnemingsoverzicht 2001. RAVON 5(3): 46-64.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Creemers, R.C.M., 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode lijst, IKC, Wageningen.
- De Bruyne, R., 2002. De Nauwe korfslak *Vertigo angustior* in Nederland (Mollusca: Gastropoda). Nederlandse Faunistische Mededelingen (16): 11-20.
- De Nie, H.W., 1996. Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Media Publishing – III, Doetichem.
- Drost, M.B.P, H.P.J.J. Cuppen & E.J. van Nieukerken, 1992, Waterkevers van Nederland. 1e druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Gittenberger, E., W. Backhuys, Th. & E.J. Ripken, 1984. De Landslakken van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Gittenberger, E., A.W. Janssen, W.J. Kuijper, J.G.J. Kuiper, T. Meijer, G. van der Velde, J.N. de Vries, 1998. De Nederlandse Zoetwatermollusken. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Huijbregts, H., 2003. Beschermde kevers in Nederland. Nederlandse Faunistische Mededelingen 19: 1-33.
- Janssen, S., 2003. Dagvlinders (Lepidoptera) in de periode 2000-2002. Waarnemingsverslag Dagvlinders, Libellen en Sprinkhanen 2003. In EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (ed.).
- Kalkman, V., R. Ketelaar & M. van der Weide, 2003. Waarnemingsverslag Dagvlinders, Libellen en Sprinkhanen 2003. In EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (ed.).
- Kleukers, R., E.J. van Nieukerken, B. Odé, L. Willemse & W. van Wingerden, 1997. De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). Nederlandse Fauna 1. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Lange, R., P. Twisk, A. Van Winden & A. Van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV Uitgeverij / VZZ / Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. & G. van Ommering, 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare zoogdieren in Nederland. IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Osieck, E.R. & F. Hustings, 1994. Rode lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland. Technisch rapport 12, Vogelbescherming, Zeist.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.
- Tax, M.H., 1989. Atlas van de Nederlandse dagvlinders. Vlinderstichting, Wageningen.

- Turin, 2000. De loopkevers van Nederland (Orthoptera). Nederlandse Fauna 3. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Van der Meijden, R., 1999. Heukels' Interactieve Flora van Nederland. ETI / Rijksherbarium, Groningen & Leiden.
- Van der Meijden, R., B. Odé, C.L.G. Groen, J.-P.M. Witte & D. Bal, 2000. Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. Gorteria 26-4: 85-208.
- Van Ommering, G., I. van Halder, C.A.M. van Swaay & I. Wynhof, 1995. Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland. Toelichting op de Rode lijst, rapport IKC Natuurbeheer nr. 18, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- Van Roomen, M., A. Boele, M. van der Weide, E. van Winden & D. Zoetebier, 2000. Belangrijke vogelgebieden in Nederland, 1993-97. Actueel overzicht van Europese vogelwaarden in aangewezen en aan te wijzen speciale beschermingszones en andere belangrijke gebieden. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Wasscher, M., G.O. Keijl & G. van Ommering, 1998. Bedreigde en kwetsbare libellen in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 30, IKC Natuurbeheer, Wageningen.
- Weeda, E.J., R. Westra, Ch. Westra & T. Westra, 1985, 1987, 1988, 1991 en 1994. Nederlandse Oecologische Flora. Wilde planten en hun relaties. Deel 1 tot en met 5. Uitgave IVN i.s.m. VARA en VEWIN.